דאָרט אין בבֿל

Dort in Bovl
There in Babylonia

This folksong is based on Psalm 137. It is partly quoted in Ruth Rubin's book "Voices of a People: Yiddish Folk Song" (p. 370). The first verse, along with the sheet music, can also be found in Abraham Zvi Idelsohn's book "Der Volksgesang der osteuropäischen Juden" (Volume IX of his collection "Hebräisch Orientalischer Melodienschatz," p. 86, no 322). However, none of these contain the third and fourth verses. In the first verse, instead of "Isroel," Rachel sings "Isrolik", a diminutive form of the male name Isroel, like "Izzy".

In Yiddish

דאָרט אין בבֿל, נעבן אירע טײַכן,
דאָרט זיצט זיך דער אַלטער ישׂראליק פֿאַרוויינט,
צו זײַן גרויסן אומגליק איז נישטאָ קיין גלײַכן,
און דאָס האַרץ אין אים איז גאַנץ פֿאַרשטיינט.

מען האָט אים פֿון זײַן לאַנד אַרויסגעטריבן,
אַהין קיין בבֿל אים אין פּלען געבראַכט,
דאָס לאַנד אויף אַש פֿאַרבטרענט, אויף שטויב צעריבן,
אַלעס, אַלעס אומגעבראַכט.

זינג אונד, ישׂראל, זינג אונדז דײַנע לידער,
פֿון דײַן ציון, דײַן געבוירן־לאַנד.
וואָס טויג מיר דאָס שפּילן, נישטאָ די געפֿילן,
אַלעס, אַלעס אומגעבראַכט.

צוגעקלעפּט זאָל זײַן מײַן צונג צו גומען,
געליימט זאָל ווערן מיר מײַן רעכטע האַנט,
אויב איך וועל דיך, ציון, אַמאָל פֿאַרגעסן,
דו, מײַן טײַער פֿאָטערלאַנד.

In English

There in Babylonia, beside its rivers ,
Sits old Isrolik in tears.
There is no tragedy as great as his,
His heart is numb within him.

He was driven from his land
and brought as a prisoner to Babylonia,
his land was burned to ashes, ground into the dust,
everything, everything was destroyed.

Sing us, Israel, sing us your songs
from Zion, the land of your birth.
What's the use of playing! I don't have feelings anymore.
Everything, everything was destroyed.

May my tongue cling to my gums,
may my right hand go limp,
if I ever forget you, Zion,
you, my dear homeland.

Rachel Einesman Binstock, nee Saphir, was born in Bodzentyn in 1917. In 1996, she was interviewed in Jerusalem as a Holocaust survivor. Being a keen singer, Rachel participated in many choirs and wrote lyrics to several songs over the years. Yiddish songs meant a lot to Rachel. You will find video and audio recordings of her interviews and singing on Bodzentyn.net,

© www.bodzentyn.net and Asia Fruman, 2024

די דרייַ נייטאָרינס

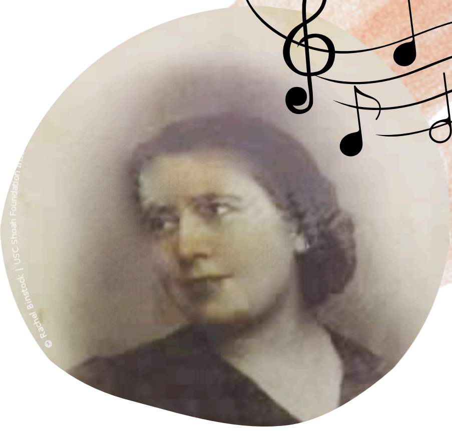

Di Dray Neytorins
The Three Seamstresses

The song Rachel sings is a fragment of the song דרייַ נייטאָרינס, "Di Dray Neytorins". Open the link to read the full version of "Di Dray Neytorins," with lyrics by Y. L. Peretz (1852–1915) and Music by Moyshe Shneyer (1885–1942).

In Yiddish	In English
איך ניי בייַ טאָג, איך ניי בייַ נאַכט,	I sew and sew by day and by night.
קיין חופּה־קלייד זיך נישט געמאַכט!	But I never sew a wedding dress for myself.
איך ניי און ניי, איך ניי און שטעפּ,	I sew and sew, I stitch and stitch
זיך אויסגעשטעפּט צוויי גרויע צעפּ!	I stitched till my two braids turned grey.
וואָס קומט דערויס וואָס איך ניי?	What's the point of my sewing?
איך ניי און ניי, איך ניי און שטעפּ	I sew and sew, I stitch and stitch
איך בין זייער מיד, איך האָב צוויי גרויע צעפּ	I am so tired. My two braids have turned grey.
איך ניי בייַ טאָג, איך ניי בייַ נאַכט,	I sew and sew by day and by night.
קיין חופּה־קלייד זיך נישט געמאַכ!	But I never sew a wedding dress for myself.
וואָס קומט דערויס וואָס איך ניי?	What's the point of my sewing?

Rachel Einesman Binstock, nee Saphir, was born in Bodzentyn in 1917. In 1996, she was interviewed in Jerusalem as a Holocaust survivor. Being a keen singer, Rachel participated in many choirs and wrote lyrics to several songs over the years. Yiddish songs meant a lot to Rachel. You will find video and audio recordings of her interviews and singing on Bodzentyn.net,

© www.bodzentyn.net and Asia Fruman, 2024

אונטער יצחקס וויגעלע

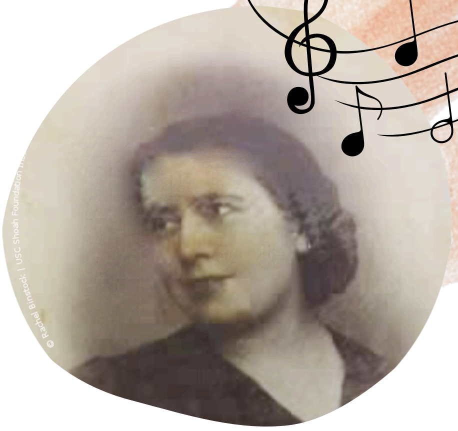

Unter Itskhokls vigele
Under Little Itzhak's Cradle

"Unter Itskhokls vigele" (Under Little Itzhak's Cradle) partly overlaps with "Rozhinkes mit mandlen" in terms of text—the goat by the cradle, raisins, and almonds—but the melody and the rest of the text are completely different. This piece is a folksong. Note that in the third verse, there is a reference to what Moses commanded in law, a biblical quotation of Deuteronomy 33:4.

In Yiddish

אונטער יצחקס וויגעלע
שטייט אַ גאָלדן ציגעלע,
דאָס ציגעלע איז געפֿאָרן האַנדלען,
ראָזשינקעס מיט מאַנדלען.

ראָזשינקעס מיט מאַנדלען,
דאָס איז די בעסטע סחורה.
מייַן טייַערער יצחקל
וועט קענען לערנען תּורה.

תּורה ציווה לנו
משה מורשה
מייַן טייַערער יצחקל
וועט קענען זאָגן אַ דרשה.

אַ דרשה וועט ער זאָגן,
דאָ ס עס וועט דעם עולם זייער געפֿעלן,
און די טאַטע־מאַמע
וועלן פֿון אים קוועלן.

In English

Under little Itzhak's cradle,
a golden goat is standing;
the goat has gone off to trade
raisins and almonds.

Raisins and almonds!
These are the best goods.
My dear little Itzhak
will be able to study Torah.

Moses commanded us a law,
an inheritance.
My dear little Itzhak
will be able to deliver a sermon.

He will deliver a sermon,
everybody will like it,
and his father and mother
will be swelling with parental pride.

Rachel Einesman Binstock, nee Saphir, was born in Bodzentyn in 1917. In 1996, she was interviewed in Jerusalem as a Holocaust survivor. Being a keen singer, Rachel participated in many choirs and wrote lyrics to several songs over the years. Yiddish songs meant a lot to Rachel. You will find video and audio recordings of her interviews and singing on Bodzentyn.net,

© www.bodzentyn.net and Asia Fruman, 2024

אָשווענטשים

Oświęcim (Auschwitz)

Rachel sings a little-known Yiddish song, **אָשווענטשים** "Oświęcim" (Auschwitz), that she recalls learning in the Starachowice-Wierzbnik slave labour camp. Note the bitter use of the expression "dos gute ort" (**דאָס גוטע אָרט**) in the song—literally "the good place." It is one of the many euphemisms that Yiddish has for "cemetery."

In Yiddish

אָשווענטשים, דאָרט
פֿאַר יעדן ייִד דאָס גוטע אָרט,
ווער ס׳קומט אַהין, פֿאַרבלייַבט שוין דאָרט,
פֿאַרבלייַבט אויף אייביק.

שוועסטער, ברידער, טאַטע־מאַמע
טוט מען דאָרטן פֿאַרברענען
און דאָרט איז זייער טויט.

קום אַהיים, מייַן טייַער שוועסטערל,
קום צוריק, צוריק צו מיר,
קום אַהיים, מייַן טייַער חנהלע,
ווייַל מייַן האַרץ בענקט שטאַרק נאָך דיר.

אָשווענטשים, דאָרט
פֿאַר יעדן ייִד דאָס גוטע אָרט,
ווער ס׳קומט אַהין, פֿאַרבלייַבט שוין דאָרט,
פֿאַרבלייַבט אויף אייביק.

דאָס האַרץ טוט וויי,
ווען מען טוט זיך דאָס דערמאָנען,
דאָס אונדזערע טייַערסטע
טוט מען דאָרטן פֿאַרברענען.

אָשווענטשים, דאָרט
פֿאַר יעדן ייִד דאָס גוטע אָרט,
ווער ס׳קומט אַהין, פֿאַרבלייַבט שוין דאָרט
פֿאַרבלייַבט אויף אייביק.

In English

In Oświęcim, there is
"the good place "1 for every Jew.
Whoever comes there remains,
remains forever.

Sisters, brothers, parents
are burned there,
it's a place of their death.

Come home, my dear sister,
come back, back to me,
come back, my dear Chanele,
for my heart is longing painfully for you.

In Oświęcim, there is
"the good place" for every Jew.
Whoever comes there remains,
remains forever.

The heart is aching
when one remembers
that our dearest
were burned there.

In Oświęcim, there is
"the good place" for every Jew;
Whoever comes there remains,
remains forever.

Rachel Einesman Binstock, nee Saphir, was born in Bodzentyn in 1917. In 1996, she was interviewed in Jerusalem as a Holocaust survivor. Being a keen singer, Rachel participated in many choirs and wrote lyrics to several songs over the years. Yiddish songs meant a lot to Rachel. You will find video and audio recordings of her interviews and singing on Bodzentyn.net,

© www.bodzentyn.net and Asia Fruman, 2024

וואָס טויג מיר מייַן זאָרגן פֿאַר מאָרגן

Vos toyg mir mayn zorgn far morgn
What's the Use of Worrying About Tomorrow

Singing was a way of coping with the hardships at the time when no one knew what tomorrow would bring. This is a Yiddish song (apparently unknown since we failed to find any mention of it anywhere) Rachel recalls singing in Auschwitz.

In Yiddish

וואָס טויג מיר מייַן זאָרגן פֿאַר מאָרגן,
צו פֿאַרלירן מייַן הייַנט און מייַן גליק?
צו וואָס זשע טויג מיר מייַן טראַכטן פֿון נעכטן,
ווען דער נעכטן קומט קיינמאָל נישט צוריק?

דעריבער זע, זייַ צופֿרידן,
לאַך, ווען דער הייַנט איז נאָך דייַן!
דער נעכטן צוריק וועט נישט קומען
און דער מאָרגן – ווער ווייס, וואָס וועט זייַן?

דעריבער זע שוין דאָס אַלץ אין דער וועלט:
דאָס יאָגן, דאָס פּלאָגן נאָך כּבֿוד און געלט,
אַלץ גייט פֿאַריבער, עס בלייַבט גאָרנישט מער,
דער נעכטיקער טאָג איז אַ פֿאַרלוירענע טרער.

וואָס טויג מיר מייַן זאָרגן פֿאַר מאָרגן,
צו פֿאַרלירן מייַן הייַנט און מייַן גליק?
צו וואָס זשע טויג מיר מייַן טראַכטן פֿון נעכטן,
ווען דער נעכטן קומט קיינמאָל נישט צוריק?

דעריבער זע, זייַ צופֿרידן,
לאַך, ווען דער הייַנט איז נאָך דייַן!
דער נעכטן צוריק וועט נישט קומען
און דער מאָרגן – ווער ווייס, וואָס וועט זייַן?

In English

What's the use of worrying about tomorrow,
of losing my today†and my happiness?
What's the use of me thinking about yesterday,
if yesterday will never come back again?

And therefore, look here: be contented,
laugh, while today is still yours!
Yesterday will not come back,
and tomorrow – who knows what will happen?

And therefore, look at everything in the world:
all this race and scramble for glory and gold,
everything passes, nothing remains,
yesterday was a tear shed and lost.

What's the use of worrying about tomorrow,
of losing my today†and my happiness?
What's the use of me thinking about yesterday,
if yesterday will never come back again?

And therefore, look here: be contented,
laugh, while today is still yours!
Yesterday will not come back,
and tomorrow – who knows what will happen?

Rachel Einesman Binstock, nee Saphir, was born in Bodzentyn in 1917. In 1996, she was interviewed in Jerusalem as a Holocaust survivor. Being a keen singer, Rachel participated in many choirs and wrote lyrics to several songs over the years. Yiddish songs meant a lot to Rachel. You will find video and audio recordings of her interviews and singing on Bodzentyn.net,

© www.bodzentyn.net and Asia Fruman, 2024